

เปรียบเทียบปัญหาการกำกับดูแลแอปพลิเคชันเงินกู้นอกระบบ ตามกฎหมายไทยและเกาหลีใต้¹

กัญญพัชร พรหมท่า²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาแอปพลิเคชันเงินกู้นอกระบบได้ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและความสมบูรณ์และผลบังคับของสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในแอปพลิเคชันเงินกู้ของประเทศไทยและเกาหลีใต้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในแอปพลิเคชันเงินกู้ของประเทศไทยและเกาหลีใต้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของกฎหมายและการกำกับดูแลแอปพลิเคชันเงินกู้ระหว่างประเทศไทยและเกาหลีใต้ในประเด็นปัญหาข้างต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับแอปพลิเคชันเงินกู้นอกระบบ ปัญหาแอปเงินกู้นอกระบบในประเทศไทยไม่ได้เกิดจากการขาดกฎหมายโดยสิ้นเชิง แต่เกิดจากความไม่สอดคล้องของกฎหมายกับบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนั้น ประเทศไทยควรพิจารณาดูกฎหมายเฉพาะเพื่อกำกับดูแลกิจกรรมสินเชื่อดิจิทัล และนำแนวทางของสาธารณรัฐเกาหลีมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ศึกษาปัญหาการกำกับดูแลแอปพลิเคชันเงินกู้นอกระบบตามกฎหมายไทยและเกาหลีใต้แล้ว พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก คือ จากการศึกษาทฤษฎี Regulatory Perimeter พบว่าขอบเขตการกำกับดูแลทางการเงินคือเส้นแบ่งระหว่างกิจกรรมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐกับกิจกรรมที่อยู่นอกขอบเขต ซึ่งในบริบทของประเทศไทย กฎหมายแม่บทอย่าง พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ยังคงวางกรอบการกำกับดูแลที่เน้นรูปแบบนิติบุคคล (Entity-based Regulation) เป็นหลัก โดยมุ่งเน้นการควบคุมเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจที่รับฝากเงินจากประชาชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทเงินทุน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง เปรียบเทียบปัญหาการกำกับดูแลแอปพลิเคชันเงินกู้นอกระบบตามกฎหมายไทยและเกาหลีใต้ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตน์ชื่อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อนำมาวิเคราะห์เห็นได้ว่า แม้ธนาคารแห่งประเทศไทย³ จะได้ออกประกาศเรื่อง การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ พ.ศ. 2565 เพื่อขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อดิจิทัล แต่ในทางปฏิบัติ ประกาศดังกล่าวมีผลบังคับใช้เฉพาะกับผู้ได้รับใบอนุญาต เท่านั้นปัญหาที่เกิดขึ้นคือแอปพลิเคชันเงินกู้ในระบบมักดำเนินการโดยบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการทางการเงิน ทำให้แอปพลิเคชันเหล่านี้หลุดออกไปจากเส้นแบ่งการกำกับดูแล (Regulatory Perimeter) ตั้งแต่ต้น

ประการที่สอง 2 ปัญหาฐานะทางกฎหมายที่ไม่ชัดเจนของแพลตฟอร์ม จากการวิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของเส้นแบ่งระหว่างผู้ให้บริการทางการเงิน และผู้ให้บริการเทคโนโลยี พบว่าแอปเงินกู้ในไทยมักอาศัยช่องว่างนี้ในการอ้างฐานะเป็นเพียง สื่อกลางเทคโนโลยี หรือแพลตฟอร์มที่เชื่อมต่อบุคคล โดยอ้างอิงความชอบธรรมจาก พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 7 ที่รับรองสถานะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ากฎหมายไทยยังขาดนิยามที่ชัดเจนในระดับพระราชบัญญัติที่จะระบุว่าแพลตฟอร์มเงินกู้ดิจิทัล ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบสถาบันการเงินหรือไม่ส่งผลให้หน่วยงานกำกับดูแลอย่างธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจำกัดในการเข้าไปตรวจสอบเชิงรุกต่อแพลตฟอร์มที่ไม่เข้าสู่ระบบใบอนุญาต

ประการที่สาม ความไม่ต่อเนื่องของนวัตกรรมทางกฎหมาย แนวคิด Regulatory Sandbox ว่าเป็นพื้นที่ยืดหยุ่นเพื่อทดสอบนวัตกรรมภายใต้การกำกับดูแลซึ่งประเทศไทยได้เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่ปี 2560 แต่ปัญหาที่ผู้ศึกษาวิจัยพบจากการวิเคราะห์ในบทที่ 3 คือ Sandbox ของไทยมีสถานะเป็นเพียง "ประกาศหรือแนวนโยบายของ ธปท." ซึ่งยังขาดกฎหมายแม่บทเฉพาะที่รองรับอำนาจหน้าที่และกลไกการยกเว้นกฎเกณฑ์เป็นการถาวร ความไม่ต่อเนื่องของนวัตกรรมทางกฎหมาย แนวคิด Regulatory Sandbox ว่าเป็นพื้นที่ยืดหยุ่นเพื่อทดสอบนวัตกรรมภายใต้การกำกับดูแลซึ่งประเทศไทยได้เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่ปี 2560 แต่ปัญหาที่ผู้ศึกษาวิจัยพบจากการวิเคราะห์ คือ Sandbox ของไทยมีสถานะเป็นเพียงประกาศหรือนโยบายของ ซึ่งยังขาดกฎหมายแม่บทเฉพาะที่รองรับอำนาจหน้าที่และกลไกการยกเว้นกฎเกณฑ์เป็นการถาวร พบว่าปัญหาขอบเขตการกำกับดูแลของไทยเกิดจากการเน้นนิติบุคคลมากกว่ากิจกรรม การขาดกฎหมายระดับแม่บทที่รองรับนวัตกรรมทางการเงิน โดยเฉพาะ และขอบเขตอำนาจที่ไม่ครอบคลุมการให้บริการข้ามพรมแดน

ประการที่สี่ พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 3 และมาตรา 4 หลักการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด บทบัญญัตินี้กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากการให้กู้ยืมเงินต้องไม่เกิน

³ ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานเสถียรภาพระบบการเงิน พ.ศ. 2566, เข้าถึงจาก <https://www.bot.or.th>

อัตราที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้จากการเอาเปรียบ อย่างไรก็ตาม ในบริบทของแอปเงินกู้ในระบบ ผู้ให้กู้มักหลีกเลี่ยงการบังคับใช้มาตราดังกล่าวด้วยการแยกเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในลักษณะอื่น เช่น ค่าธรรมเนียมสมัคร ค่าดำเนินการ หรือค่าปรับ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ถือเป็นดอกเบี้ยแฝง แต่ในทางกฎหมายกลับยากต่อการพิสูจน์ ส่งผลให้มาตรานี้ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กับสินเชื่อดิจิทัล ปัญหาไม่ได้อยู่ที่การไม่มีเพดานดอกเบี้ย แต่อยู่ที่กฎหมายไม่ได้ออกแบบให้รองรับรูปแบบสัญญาดิจิทัลที่มีความซับซ้อน ทำให้เกิดความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้ให้กู้กับผู้กู้ ปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลและดอกเบี้ยอำพราง จากการศึกษาทฤษฎี ความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information Theory) พบว่าในตลาดสินเชื่อดิจิทัล ผู้ให้กู้อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบอย่างรุนแรง เนื่องจากผู้ให้บริการแอปพลิเคชันเป็นผู้ควบคุมระบบและข้อมูลทั้งหมด, ปัญหานี้ส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ย ซึ่งในบริบทของประเทศไทย แม้จะมี พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ที่กำหนดเพดานไว้ร้อยละ 15 ต่อปี แต่ผู้ศึกษาพบว่าแอปพลิเคชันเงินกู้ในระบบมักอาศัยช่องโหว่โดยการใช้ "ดอกเบี้ยอำพราง" ผู้ประกอบการเหล่านี้มักเลี่ยงไปใช้คำว่า "ค่าธรรมเนียมระบบ" "ค่าธรรมเนียมการโอน" หรือ "ค่าดำเนินการก่อนอนุมัติ" ซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้วอาจทำให้ภาระหนี้รวมสูงเกินกว่าร้อยละ 200 ต่อปี ปัญหาทางนิติศาสตร์ที่สำคัญคือ กฎหมายไทยยังไม่มีนิยามของคำว่า "ดอกเบี้ย" ที่ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายแฝงเหล่านี้อย่างชัดเจนในระดับพระราชบัญญัติ

เมื่อเปรียบเทียบกับ สาธารณรัฐเกาหลี กฎหมาย Loan Business Act ของเขาได้ปิดช่องว่างนี้อย่างเบ็ดเสร็จ โดยบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 8 และ 9 ว่าการเรียกเก็บผลประโยชน์อื่นใดเพิ่มเติมให้ถือรวมเป็นดอกเบี้ยทั้งสิ้น นอกจากนี้ เกาหลีได้ยังใช้แนวคิด Transparency Based Regulation บังคับให้แอปเงินกู้ต้องแสดงอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate หรือ APR) ซึ่งรวมค่าธรรมเนียมทุกชนิดให้ผู้กู้เห็นก่อนทำสัญญาการที่ไทยยังขาดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลดอกเบี้ยรวม (Total Lending Cost) จึงถือเป็นจุดอ่อนที่ทำให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบเชิงโครงสร้าง

ประการที่ห้าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 7 และมาตรา 9 การห้ามทวงถามหนี้ในลักษณะคุกคาม มาตราดังกล่าวห้ามมิให้เจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการคุกคาม ข่มขู่ หรือทำให้ลูกหนี้ได้รับความอับอาย อย่างไรก็ตาม แอปเงินกู้ในระบบมักใช้เทคโนโลยีเข้าถึงข้อมูลในโทรศัพท์ของลูกหนี้ เช่น รายชื่อผู้ติดต่อหรือรูปภาพ แล้วนำมาใช้ในการประจานหรือข่มขู่ ซึ่งเป็นรูปแบบการคุกคามในโลกไซเบอร์ที่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้คาดการณ์ไว้โดยตรง แม้มาตรานี้จะมีเจตนารมณ์คุ้มครองลูกหนี้ แต่การบังคับใช้ในทางปฏิบัติกลับจำกัดอยู่กับพฤติกรรมในโลกกายภาพ มากกว่าการคุกคามในโลกดิจิทัล

ประการที่หก ปัญหาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA)

มาตรา 19 ความยินยอมของเจ้าของข้อมูล กำหนดให้การเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูล แอปเงินกู้ยืมนอกระบบมักใช้สัญญาแบบคลิกยอมรับ (click-wrap agreement) ที่มีเงื่อนไขยาวและไม่โปร่งใส ส่งผลให้ความยินยอมของผู้ใช้เป็นเพียงความยินยอมในเชิงรูปแบบ ไม่ใช่ความยินยอมโดยแท้จริง มาตรา 28 การโอนข้อมูลไปต่างประเทศมาตรานี้กำหนดเงื่อนไขการโอนข้อมูลไปยังต่างประเทศ แต่ยังคงขาดความชัดเจนในเรื่องรายชื่อประเทศที่มีมาตรฐานเพียงพอ ทำให้การบังคับใช้กับแอปที่ใช้เซิร์ฟเวอร์ต่างประเทศเป็นไปได้ยาก และประการสุดท้ายการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 5 การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ

การที่แอปเงินกู้ยืมนอกระบบดึงข้อมูลจากโทรศัพท์ของผู้ใช้ เช่น รายชื่อผู้ติดต่อหรือรูปภาพ โดยไม่จำเป็นต้องทำให้ลื่นเชื่อ อาจเข้าข่ายการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบตามมาตรานี้ มาตรา 18 และมาตรา 20 อำนาจเจ้าพนักงานและศาล บทบัญญัตินี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าถึง ตรวจสอบ และขอให้ศาลมีคำสั่งระงับข้อมูลที่ผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม อำนาจดังกล่าวจำกัดอยู่ภายในราชอาณาจักร ส่งผลให้การจัดการกับแอปที่ตั้งฐานอยู่ต่างประเทศมีข้อจำกัดอย่างมาก

ประการสุดท้าย ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดนจากปัญหาการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดน การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบความรับผิดชอบร่วมกัน (Shared Responsibility) ประเทศไทยควรปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการใช้อำนาจรัฐแบบเดี่ยว (Unitary Power) ที่สิ้นสุดลงเพียงแนวชายแดน ไปสู่ทฤษฎีความรับผิดชอบร่วมกัน (Shared Responsibility Model) และ "ทฤษฎีเครือข่ายความร่วมมือ" (Transgovernmental Networks) โดยการให้อำนาจหน่วยงานกำกับดูแลของไทย สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงเทคนิคกับหน่วยงานต่างประเทศได้โดยตรง เพื่อความรวดเร็วในการสืบสวน โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางการทูต (MLA) ที่ซับซ้อนและล่าช้าในทุกกรณี ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับกฎหมาย ICNA ของเกาหลีใต้

การจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลาง (Single Point of Contact) ข้อเสนอแนะสำคัญคือการจัดตั้ง "ศูนย์ความร่วมมือด้านอาชญากรรมไซเบอร์ระหว่างประเทศ" เพื่อทำหน้าที่เป็นจุดประสานงานกลางในการติดตามและจัดการกับแอปพลิเคชันเงินกู้ยืมที่ตั้งฐานปฏิบัติการในต่างประเทศ ศูนย์นี้จะทำหน้าที่คล้ายกับเครือข่าย K-CICN ของเกาหลีใต้ ที่เน้นการประสานงานกับองค์กรสากลอย่าง OECD และ INTERPOL แบบเรียลไทม์ เพื่อจัดการกับปัญหา Regulatory Arbitrage หรือการแสวงหาประโยชน์จากเขตอำนาจศาลที่มีกฎหมายอ่อนแอกว่า

เพื่อยกระดับอำนาจการสืบสวนข้ามพรมแดน ประเทศไทยควรเร่งเข้าเป็นภาคีใน อนุสัญญาบูดาเปสต์ว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Budapest Convention on Cybercrime) การเข้าเป็นภาคีจะ

ช่วยให้เกิดกลไกความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัลจากต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบเดิมของไทยที่มักทำงานแบบแยกส่วน (Silo Work) การสร้างอำนาจอธิปไตยเหนือข้อมูล (Data Sovereignty) เพื่อแก้ปัญหาคำขอโอนข้อมูลถูกหนีไปเก็บไว้บนระบบคลาวด์ในต่างประเทศ ประกาศรายชื่อประเทศที่มีมาตรฐานเพียงพอ (Adequacy List) ภายใต้ PDPA มาตรา 28 เพื่อให้มีเกณฑ์ชัดเจนในการควบคุมการโอนข้อมูลข้ามพรมแดน มาตรการตรวจสอบคลาวด์ต่างประเทศ: นำแนวทางจากกฎหมาย EFTA มาตรา 32 ของเกาหลีใต้มาใช้ โดยกำหนดให้แอปเงินกู้ที่ใช้ระบบคลาวด์ต่างประเทศต้องได้รับการตรวจสอบความปลอดภัยและอนุมัติจากหน่วยงานกำกับดูแลก่อนการใช้งาน เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลไหลออกไปยังพื้นที่ที่รัฐควบคุมไม่ได้

การขยายอำนาจบังคับใช้กฎหมายนอกราชอาณาจักร (Extraterritorial Jurisdiction) ประเทศไทยควรพิจารณาปรับปรุงกฎหมายให้มีอำนาจบังคับใช้ที่ครอบคลุมถึงผู้ให้บริการในต่างประเทศที่มีพฤติการณ์มุ่งหมายให้บริการแก่ประชาชนในไทยโดยตรง เพื่อให้สามารถสั่งการให้ผู้ให้บริการต่างชาติตลอดจนแพลตฟอร์มตัวกลาง ดำเนินการระงับหรือลบข้อมูลที่ละเมิดสิทธิประชาชนไทยได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุ

ข้อเสนอแนะเหล่านี้มุ่งเน้นการจัดพื้นที่สัญญาณทางกฎหมาย ที่แอปเงินกู้ถือเป็นเกราะป้องกันตัว โดยเปลี่ยนจากการตั้งรับภายในพรมแดนไทย ไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงรุกในระดับสากลเพื่อให้เท่าทันต่อธรรมชาติของอาชญากรรมไซเบอร์ 1. ข้อเสนอแนะต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560

ควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการคำนวณอัตราดอกเบี้ยให้ครอบคลุม “ดอกเบี้ยแฝง” และค่าใช้จ่ายในรูปแบบดิจิทัล โดยกำหนดให้ค่าธรรมเนียม ค่าดำเนินการ หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกิดจากการให้สินเชื่อ ต้องถูกนำมารวมคำนวณเป็นอัตราดอกเบี้ยทั้งหมด ไม่ว่าผู้ให้กู้จะเรียกเก็บในชื่อใด ทั้งนี้เพื่อปิดช่องว่างที่แอปเงินกู้ในระบบใช้หลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย แม้มาตรา 3 และมาตรา 4 จะมีเจตนารมณ์คุ้มครองลูกหนี้ แต่ยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างสัญญาดิจิทัลที่ซับซ้อนในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะต่อพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้ครอบคลุมการทวงถามหนี้ในโลกดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกหนี้ เช่น รายชื่อผู้ติดต่อรูปภาพ หรือการประจานผ่านสื่อออนไลน์ ให้ถือเป็นการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรมโดยชัดแจ้ง แม้จะมีได้มีการติดต่อกับลูกหนี้โดยตรงก็ตามมาตรา 7 และมาตรา 9 มุ่งคุ้มครองลูกหนี้จากการคุกคามในเชิงกายภาพและการสื่อสารแบบดั้งเดิม แต่ยังไม่ครอบคลุมการคุกคามผ่านเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ควรกำหนดให้การขอความยินยอมในสัญญาณสินเชื่อดิจิทัลต้องเป็น ความยินยอมโดยแท้จริง (Informed Consent) โดยห้ามใช้เงื่อนไข

แบบเหมารวม (Blanket Consent) และควรเพิ่มบทบัญญัติให้ผู้ให้บริการสินเชื่อดิจิทัลต้องพิสูจน์ได้ว่าผู้กู้เข้าใจเงื่อนไขการใช้ข้อมูลอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ควรเร่งจัดทำรายชื่อประเทศที่มีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพียงพอ (Adequacy List) เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา 28 เกี่ยวกับการโอนข้อมูลไปต่างประเทศมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ แม้มาตรา 19 และมาตรา 28 จะมีเนื้อหาครอบคลุมในทางหลักการ แต่ยังคงขาดกลไกบังคับใช้กับแพลตฟอร์มที่ใช้เซิร์ฟเวอร์ต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ควรแก้ไขบทบัญญัติเพื่อกำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการระบบและแพลตฟอร์มทางการเงินดิจิทัลให้ชัดเจน โดยกำหนดให้การเข้าถึงข้อมูลในอุปกรณ์ของผู้กู้ที่ไม่จำเป็นต่อการให้สินเชื่อ ถือเป็น การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบโดยสันนิษฐาน

นอกจากนี้ ควรเพิ่มกลไกการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดน เช่น การให้ศาลไทยมีอำนาจสั่งระงับการให้บริการของแพลตฟอร์มต่างชาติผ่านผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตภายในประเทศได้โดยตรง มาตรา 5 มาตรา 18 และมาตรา 20 ยังจำกัดอำนาจรัฐไว้เพียงภายในราชอาณาจักร ไม่สอดคล้องกับลักษณะอาชญากรรมไซเบอร์

ข้อเสนอแนะควรปรับโครงสร้างการกำกับดูแลจาก การกำกับตามตัวผู้ประกอบการ (Entity-based Regulation) ไปสู่ การกำกับตามกิจกรรม (Activity-based Regulation) เช่นเดียวกับสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อให้กฎหมายสามารถควบคุมแอปเงินกู้นอกระบบได้ ไม่ว่าผู้ให้บริการจะจดทะเบียนในประเทศหรือไม่ก็ตาม⁴

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย, รายงานเสถียรภาพระบบการเงิน พ.ศ. 2566, เข้าถึงจาก <https://www.bot.or.th>

Financial Services Commission (FSC). Digital Finance Innovation Strategy 2020.

เข้าถึงจาก <https://www.fsc.go.kr>

⁴ Financial Services Commission (FSC). Digital Finance Innovation Strategy 2020. เข้าถึงจาก <https://www.fsc.go.kr>